γυναῖκες ἔχουν ἕνα ξεχωριστὸ τρόπο στὸ χτένισμά τους, ἕνα τρόπο ποὺ δίνει στὴ φυσιογνωμία τους κάτι τὸ ἔκτακτο. Ἡ Ταναμπὲ εἶταν μάλιστα ὄμορφη.

Τὶς πρῶτες μέρες εἶχα ὑποψιαστεῖ ὅτι ὁ ἀκόλουθός μου ὁ Κάμπα-Κάμπα εἶταν ἐρωτευμένος μαζί της καὶ δὲν θὰ εἶχα καμιὰ ἀντίρρηση στὴν ἕνωσή τους μὰ ἡ Ταναμπὲ δὲ συμμεριζότανε διόλου τὶς ἀπόψεις μου.

Ἡ Ταναμπὲ ἄρεσε πολὺ καὶ στὸ Μπουσσιέρ, ὁ ὁποῖος γιὰ νὰ διασκεδάζει τὴν ὀδυνηρὴ μοναξιά του, μοῦ τὴ ζήτησε νὰ τὴν κρατήσει στὴν ὑπηρεσία του, ὅταν ἐγὼ θὰ ἔφευγα. Ἐπειδὴ εἶχα σχεδὸν πετύχει μιὰ ἄδεια γιὰ τὴ Γαλλία κ' ἐπειδὴ στὸ βάθος ἡ ἀφοσίωση ποὺ μοῦ ἔδειχνε ἡ μαύρη μὲ στενοχωροῦσε κάπως συγκατατέθηκα νὰ τοῦ τὴ δώσω.

Μα ἐκείνη ἀρνήθηκε. Δὲν ἤθελε νὰ μ' ἐγκαταλείψει ποτέ. Ἂν ἔφευγα γιὰ τὴ Γαλλία, θὰ μ' ἀκολουθοῦσε, ἔστω καὶ χωρὶς νὰ τὴν πληρώνω, γιὰ νὰ φροντίζει γιὰ μένα, μὰ οὔτε ἤθελε ν' ἀκούσει ὅτι θὰ τὴν ἄφηνα.

Συγκινήθηκα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀφοσίωση καὶ τῆς ἔταξα νὰ τὴν πάρω στὴν ὑπηρεσίαμουὅταν θὰ γύριζα ἀπὸ τὴ Γαλλία,πρᾶγμα ποὺ τὴν ἐπλημμύρισε χαρά. Ὁ Μπουσσιὲρ ἀδίκως ἐπέμενε, τῆς ἐπρότεινε μάλιστα νὰ τὴν πάρει γυναῖκα του—ξέρεις ἐκεῖ κάτω ἀγοράζουν μιὰ γυναῖκα γιὰ χίλια φράγκα καὶ μερικὰ καρύδια τοῦ κολλᾶ—μὰ δὲν ἔκανε τίποτε.

Μιὰ ψυχρότης ἀπλώθηκε τότε μεταξύ τους, μὰ οἱ μικρὲς καλλιτεχνικὲς ἐσπερίδες μας ἐξακολούθησαν. Μὲ τὴν συνοδεία ἑνὸς πρωτόγονου μαντολίνου, ἡ Ταναμπὲ μᾶς τραγουδοῦσε, στὴ γλῶσσα της, μελῳδίες παραπονιάρικες ποὺ δὲν εἶταν ὁλωσδιόλου χωρὶς κάποια χάρη.

Ἡ παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἦρθε γρήγορα. Εὕρισκα κάπως παιδιαρίσια ἐκ μέρους τοῦ Μπουσσιὲρ αὐτὴ τὴν ψυχρότητα ποὺ ἔδειχνε γιὰ τὴν Ταναμπὲ τὴ στιγμὴ μάλιστα ποὺ θὰ χωριζόμαστε ἀντὶ νὰ δείχνεται ὅπως πρῶτα χαρούμενος. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα μάλιστα μὲ τὴν πρόφαση κάποιας ἐπειγούσης ἐργασίας εἶχε μείνει σπίτι του.

Ἔπρεπε νὰ ξεκινήσουμε τὴν ἄλλη μέρα πρωΐ πρωΐ.

***

Τὸ ἀπόγευμα τὸ προηγούμενο τῆς ἀναχωρήσεως εἶταν καταθλιπτικό. Βρισκόμαστε, μόνοι στὴ σκηνή μου, μετὰ τὸ δεῖπνο, ἡ Ταναμπὲ κ' ἐγώ, κ' ἐνῷ ἐγώ, καπνίζοντας τὴν πίπα μου παραδινόμουν στὴ γλυκειὰ ἰδέα ὅτι σὲ λίγες μέρες θὰ πατοῦσα τὸ χῶμα τῆς Γαλλίας, ἡ Ταναμπέ,ξαπλωμένη μπρὸς στὰ πόδια μου, μὲ κοιτοῦσε θλιβερὰ μὲ τὰ μεγάλα ἀλλόκοτα μάτια της.

— Ταναμπέ, τῆς εἶπα, θέλεις νὰ μ' εὐχαριστήσεις ; Τότε πάρε τὸ μαντολῖνο σου καὶ τραγούδα μου μερικοὺς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς ποὺ μ' ἀρέσουν.

Ἐκείνη κούνησε τὸ κεφάλι της ἀρνητικά.

—Ἡ Ταναμπὲ δὲν τραγουδάει πιά. Ἐσὺ φεύγεις, ἡ Ταναμπὲ μεγάλη λύπη ἔχει.

— Δὲν εἶσαι διόλου λογική. Τί κάθεσαι καὶ μοῦ λὲς ἀφοῦ σοῦ ὑποσχέθηκα ὅτι θὰ σ' ἐμπιστευθῶ σὲ μιὰ φιλική μου οἰκογένεια στὸ Μπόκε καὶ ὅταν γυρίσω ἀπὸ τὴ Γαλλία θὰ σὲ πάρω μαζί μου.

— Θὰ τὴν ξεχάσεις τὴν Ταναμπέ.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὰ μάτια μου ἔπεσαν στὸ φωνογράφο καὶ μιὰ ἰδέα μοῦ πέρασε ἄξαφνα ἀπὸ τὸ μυαλό.

— Στάσου, τῆς εἶπα, γιὰ νὰ σοῦ δείξω ὅτι δὲν ἔχεις δίκιο. Θὰ κλείσω τὴ φωνή σου ἐκεῖ μέσα, ἐνῷ ἐσὺ θὰ τραγουδᾶς. Καταλαβαίνεις ;... Καὶ σὰ θὰ βρίσκομαι στὴ Γαλλία, ὅταν θὰ θέλω νὰ σ' ἀκούσω, δὲ θάχω παρὰ νὰ βάζω μπροστὰ τὸ φωνογράφο.

Χτύπησε τὰ χέρια της, ἄλλαξε στὴ στιγμὴ κ' ἔγινε σὰν παιδὶ κ' ἐνῷ ἐγὼ ἔβαζα μιὰ πλάκα καθαρὴ στὸ φωνογράφο γιὰ νὰ πάρω τὴ φωνή της ἐκείνη ἐκούρντιζε τὸ μαντολῖνο της.

Αὐτὸ μὲ διασκέδαζε.Ἔβαλα τὸ μηχάνημα σὲ κίνηση καὶ ἡ φωνή τῆς Ταναμπὲ ὑψώθηκε μελαγχολική. Ἡ μικρὴ εἶχε τὶς πλάτες της ἀκουμπισμένες στὸ πανὶ τῆς σκηνῆς μου κ' ἐγὼ ἐπέβλεπα τὴν πορεία τοῦ μηχανήματός μου ποὺ ἐρόγχαζε σιγὰ σιγά.

Ἄξαφνα, ἡ Ταναμπέ, ἀφήνοντας τὸ μαντολῖνο της νὰ πέσει, ἔβγαλε μιὰ σπαραχτικὴ κραυγή. Κλονίστηκε καὶ μὲ τὰ χαρακτηριστικά της διεσταλμένα ἔπεσε κάτω. Καθὼς χτυπιόταν, εἶδα στὴ μαύρη πλάτη της νὰ τρέχει αἷμα ἀπὸ μιὰ πλατειὰ πληγή.

Τὸ πανὶ τῆς τέντας εἶταν τρυπημένο μὲ μαχαῖρι καὶ γεμάτο αἵματα. Τὴο εἶχαν χτυπήσει ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν σκηνή.

Μπρὸς σὲ μιὰ τόση ἀνανδρη δολοφονία ἔμεινα κατάπληκτος, μὰ ἀμέσως ὅρμησα ἔξω ἀπὸ τὴ σκηνὴ γιὰ νὰ πιάσω τὸν ἄθλιο δολοφόνο.

Ἐκεῖνος δὲν εἶχε φύγει. Εἶταν ἐκεῖ μπρὸς στὴν τρύπα ποὺ εἶχε ἀνοίξει στὴ σκηνή. Ἡ σελήνη ἔλαμπε μὲ ὅλο τὸ φῶς της καὶ τὸν ἀναγνώρισα ἀμέσως. Εἶταν ὁ ὑπηρέτης μου ὁ Κάμπα-Κάμπα.

Κρατοῦσε στὰ χέρια του τὸ ματωμένο μαχαῖρι.

Κλονίστηκε κ' ἔπεσε κάτω.

Εἶμουν τόσο ἀγαναχτισμένος ἀπὸ τὸ ἔγκλημά του ὥστε δὲν ἐδίστασα διόλου, καὶ πρὶν προφτάσει νὰ πεῖ λέξη τοῦ ἄναψα μιὰ μὲ τὸ ρεβόλβερ μου στὸ κεφάλι.

Οἱ μαῦροι ἔτρεξαν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Χρειάστηκε κάμποσο γιὰ νὰ συνέλθω. Ὅταν ξαναγύρισα στὴ σκηνή μου ὁ Μπουσσιὲρ προσπαθοῦσε τοῦ κάκου νὰ συνεφέρῃ τὴν Ταναμπέ, ἡ ὁποία ξεψύχησε ἀμέσως.

***

Τὴ θάψαμε τὴν ἄλλη μέρα σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ δάσους. Αὐτὸ τὸ κουτὶ κλείνει μέσα ὅτι ἀπόμεινε ἀπὸ τὴ φτωχοῦλα Ταναμπέ.

— Καὶ δὲν ἔμαθες ποτέ, τὸν ἐρώτησα, γιατί ὁ μαῦρος τὴν ἐδολοφόνησε ;

— Ὄχι ἀκριβῶς. Σοῦ τὸ εἶπα, ὁ Κάμπα-Κάμπα ἀγαποῦσε τὴ Ταναμπέ. Ἴσως, ἐν ἀγνοίᾳ μου, θυελλώδεις σκηνὲς νὰ εἶχαν γίνει μεταξύ τους. Ποιὸς ξέρει ;... Μυστήριο.

Ὁ Στέρνεϋ ἔπαψε νὰ μιλάει καὶ κοίταζε γύρω του σὰν ἀφηρημένος. Ἐγὼ ἔβλεπα μὲ συγκίνηση τὸ δίσκο ὅπου εἶχαν χαραχτεῖ οἱ τελευταῖες λέξεις τῆς μικρο ὅλας μαύρης.

— Ἀπὸ τότε, τοῦ εἶπα, δὲν ξανάκουσες τὴ φωνή της ;

— Ὄχι. Αὐτὸ θὰ μ' ἔκανε νὰ λυπηθῶ. Καὶ ξέρις, δὲν ἐσταμάτησα τὸ μηχάνημα ὅταν ἔγινε τὸ ἔγκλημα. Γι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀκούγωνται στὴν πλάκα καὶ ὅσα ἔγιναν κατόπι.

Κοιταχτήκαμε, συγκινημένοι, μὴ τολμῶντας νὰ ὁμολογήσουμε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὴν περιέργεια ποὺ μᾶς κατεῖχε.

— Δόσε μου τὸ δίσκο, εἶπε τέλος ὁ Στέρνεϋ.

Τὸν ἐτοποθέτησε στὸ φωνογράφο, γύρισε τὸ χεροῦλι κι' ὁ δίσκος ἄρχισε νὰ κινεῖται.

Ἐκοίταξα τὸ Στέρνεϋ. Εἶταν κατάχλωμος.

Μιὰ φωνὴ ὑψώθηκε, ἡ φωνὴ τῆς Ταναμπέ, ἀλλόκοτη, λυπημένη, συνοδευομένη ἀπὸ ἕνα ἔγχορδο ὄργανο.

Ἀκούγαμε νευρικοί, ἀσθμαίνοντας, μὲ τὰ δάχτυλά μας σφιγμένα. Μιὰ τρομερὴ κραυγὴ ξέφυγε τέλος ἀπὸ τὴν πλάκα, συνοδευομένη ἀπὸ ἕνα ἦχο πτώσεως, ἀναποδογύρισμα καρεκλῶν καὶ βήματα ποὺ ἔτρεχαν... Ἔπειτα ἕνας πυροβολισμός.

Πέντε λεπτὰ σιωπή. Τελείωσε...Ὄχι... Ἀναπηδήσαμε ἄξαφνα κ'οἱ δυό μας. Στὸ φωνογράφο ἡ ἑτοιμοθάνατη Ταναμπὲ μιλοῦσε στὸ Μπουσσιὲρ ποὺ εἶχε μπῆ, ὅπως μοῦ εἶπε ὁ Στέρνεϋ, γιὰ νὰ τὴν περιποιηθῇ !

—Ἐσύ,ἔλεγε ἡ Ταναμπέ, ἐσύ... ἐσύ...

Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Μπουσσιέρ, ὑπόκωφη καὶ ἀπότομη, ἀκούστηκε :

— Ναί, σὲ σκότωσα γιατί δὲ μὲ ἤθελες. Σ' ἀγαποῦσα, καταλαβαίνεις, σ' ἀγαποῦσα..

Τὰ καταλόβαμε ὅλα. Αὐτὸς ὁ διάλογος εἶχε διαμειφθεῖ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Μπουσσιὲρ εἶχε μπῆ μέσ' στὴ σκηνὴ γιὰ νὰ περιποιηθῇ δῆθεν τὴ Ταναμπέ, ἐνῷ ὁ Στέρνεϋ βρισκόταν ἔξω.

—Ὁ Μπουσσιέρ ! οὔρλιαζε ὁ Στέρνεϋ. Ἄ, τὸν ἄθλιο !... Αὐτὸς λοιπὸν τὴ σκότωσε. Καταλαβαίνω τώρα. Ὁ Κάμπα-Κάμπα εἶχε τρέξει ἀκούγοντας τὸ θόρυβο καὶ πῆρε τὸ μαχαῖρι ποὺ εἶχε πετάξει κάτω ὁ Μπουσσιέρ, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε μπῆ μέσ' στὴ σκηνή. Κ' ἐγὼ ποὺ σκότωσα τὸν Κάμπα-Κάμπα... Ἄχ ! φτωχέ μου Κάμπα-Κάμπα...

Βυθίστηκε στὸ ντιβάνι κ' οἱ δυό, κατάπληκτοι, ἐξακολουθούσαμε νὰ κοιτᾶμε τὸ φωνογράφο, ποὺ ἡ φωνή του, ἡ ὁποία τόσα μᾶς φανέρωσε, ἔσβυνε σιγὰ-σιγὰ σ' ἕνα ψίθυρο...

Jacques Cézembre

Ο ΒΙΣΜΑΡΚ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Ὁ περίφημος Γερμανὸς Ἀρχικαγκελλάριος Βίσμαρκ, συνομιλῶν κάποτε μετὰ τοῦ Γερμανοῦ Βουλευτοῦ Ἰουλίου Φάμπρ, προσέφερεν εἰς αὐτὸν ἕνα ποῦρο.

Ὁ Φάμπρ, τὸν εὐχαρίστησε, εἶπεν ὅμως ὅτι δὲν καπνίζει.

— Κάνετε πολὺ ἄσχημα, νὰ μὴ καπνίζετε, τοῦ ἀπήντησε ὁ Βίσμαρκ. Ὅσοι συνομιλοῦν περὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα πολλὲς φορὲς καταλήγουν σὲ σφοδρὴ συζήτηση καὶ σὲ πολλὲς διχογνωμίες, θὰ κάνουν πολὺ καλύτερα, ἂν ὁμιλοῦν καπνίζοντες. Ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι, ἔτσι μὲ τὸ τσιγάρο στὸ χέρι θὰ μποροῦν νὰ ὁμιλοῦν πιὸ ψύχραιμα, χωρὶς ἐξάψεις. Τὸ τσιγάρο μᾶς φέρνει ψυχικὴ ἡσυχία, χωρὶς νὰ βλάπτει διόλου τὸ μυαλό μας. Νά ! κυττᾶχτε ἐμένα ! Αὐτὴ τὴν στιγμή, κυττάζω αὐτὸ τὸν γαλάζιο καπνὸ τοῦ πούρου μου, ποὺ ἀνεβαίνει ἔτσι ἀργὰ-ἀργὰ καὶ χάνεται στὸν ἀέρα, καὶ σᾶς βεβαιῶ πώς αἰσθάνομαι μέσα μου κάποια ἠθικὴ ἡσυχία, κάποια γαλήνη ψυχῆς Τί τὰ θέλετε ! ὁ καπνίζων εἶνε εὐτυχής. Ἔχει ἀπασχολημένο τὸ βλέμμα του, τὸ χέρι του καὶ εὐχαριστεῖ τὴν ὄσφρησί του.

Καὶ ὁ διάσημος Γερμανὸς διπλωμάτης,τελειώνοντας τὴν ὁμιλία του αὐτή,ἔρριξε στὸν Φάμπρ,μιὰ ὕποπτη λοξὴ ματιά,γεμάτη εἰρωνία.

Ὁ καλὸς ἐκεῖνος Γερμανὸς Βουλευτής,τὸν κυττοῦσε μὲ ἀπορία.